

RUSKÁ STUDIA - Ruská filologická a kulturní studia

(problémové okruhy k státní závěrečné zkoušce)

SZZ obsahuje tyto části:

1. Obhajoba diplomové práce
2. **Praktický ruský jazyk** – písemná a ústní zkouška z ruského jazyka ověřující znalosti lexika a gramatiky a schopnosti kultivovaného písemného a ústního projevu v ruském jazyce.

Části písemné zkoušky: překlad textu z češtiny do ruštiny a esej na vybrané téma.

Ústní zkouška:

1. ověření systémových praktických i teoretických znalostí jazyka na základě písemné části zkoušky,
  2. konverzace na zadané téma.
3. **Ruský jazyk** – ústní zkouška ověřuje teoretické znalosti z oblasti teorie a systému ruského jazyka z hlediska diachronního i synchronního a v kontextu ostatních slovanských jazyků a dále orientaci ve stylistice ruštiny, česko-ruské ekvivalenci a analýzy textu.
  4. **Ruská literatura, kultura a dějiny** – ústní zkouška ověřující pokročilé znalosti teorie a historie ruské literatury a ruské literární vědy, literární komparatistiky a genologie a technik literárněvědné interpretace, dále zkouška ověřuje znalosti ruských dějin a orientaci v ruské kultuře, reáliích a rusko-českých vztazích. Předpokládá se schopnost studenta zasadit ruskou literaturu do širšího kontextu vývoje evropské kultury.

Praktický ruský jazyk (písemná část)

1. Překlad dvou fragmentů českých věcných textů publicistického nebo informativního charakteru do ruštiny. Přibližný rozsah - celkem do 300 slov (cca 1 linkovaná strana A4),
2. Esej v ruštině (konspekt + čistopis) na jedno ze tří stanovených témat, probíraných v kurzech Praktického jazyka. Přibližný rozsah - cca 2 stránky (400-500 slov).

U obou částí písemné zkoušky lze používat vlastní tištěné slovníky (jakékoliv).

Předpokládaný čas: 150 minut

Ruský jazyk

A) Základy stylistiky (rusky)

1. Основные направления стилистических исследований
2. Основная классификация функциональных стилей и внутрителивая дифференциация функциональных стилей
3. Научный стиль речи. Основные черты
4. Официально-деловой стиль и его жанровые разновидности
5. Публицистический стиль. Подстили публицистического стиля и их жанровая дифференциация
6. Художественный стиль среди других функциональных стилей
7. Церковно-религиозный стиль как новая функциональная разновидность современного русского литературного языка

B) Diachronie ruštiny (rusky)

1. Проблематика периодизации истории русского языка / Problematika periodizace dějin ruštiny.
2. Важнейшие характерные черты восточнославянских языков / Nejdůležitější charakteristické rysy východoslovanské větve.
3. Падение редуцированных и последствия этого процесса / Zánik jerů a výsledky tohoto procesu.
4. Следы разных этапов развития русской морфологической системы в СРЯ / Stopy různých etap vývoje morfologického systému v současné ruštině.
5. Теории происхождения русского языка / Názory na původ ruštiny.

C) Анализ текста и дискурса (rusky)

1. Текст и дискурс
2. Категории текстуальности (основные понятия)

D) Otázky rusko-české ekvivalence (česky)

1. Typologické srovnání slovní zásoby R a Č (různá míra syntetičnosti a analytičnosti v tvoření pojmenování, podíl původní a přejaté slovní zásoby v obou jazycích)
2. Základní typy lexikální ekvivalence ve slovní zásobě R a Č

3. Hlavní problémy rusko-české ekvivalence v oblasti syntaxe (asymetrické větné konstrukce, vyjadřování bytí a vlastnění, slovesné kondenzátory (polovětné útvary), slovosled)

Ruská literatura, kultura a dějiny

Zkouška probíhá primárně rusky, zkouší se však i znalost českého odborného vyjadřování a české terminologie a česko-ruský srovnávací kontext.

- 1) Специфические черты русского мира (государство, культура и литература / Specifické rysy ruského světa (stát, kultura a literatura)
- 2) Главные этапы развития русской культуры, искусства, литературы и языка художественной литературы (11-21 века) / Hlavní etapy vývoje ruské kultury, umění a literatury a jazyka krásné literatury (11.-21. století)
- 3) Жанровая систематика (поэзия, проза, драма/лирика, эпос) / Žánrová systematika (poezie, próza, drama/ lyrika, epika)
- 4) Жанровая структура русской литературы / Žánrová struktura ruské literatury
- 5) Золотой и серебряный века русской культуры, искусства и литературы / Zlatý a stříbrný věk ruské kultury, umění a literatury
- 6) Три течения русской культуры и их отношения (1922-1991): советская эмигрантская, самиздатовая / Tři proudy ruské kultury a jejich vztahy (1922 – 1991): sovětská, exilová, samizdatová
- 7) Прошлое и настоящее русского романа в европейском контексте / Minulost a současnost ruského románu v evropských souvislostech
- 8) Теория стиха, прозы и драмы и русская литература / Teorie verše, prózy a dramatu a ruská literatura
- 9) Советский мир и его политика и культура / Sovětský svět a jeho politika a kultura
- 10) Русские общественные реформы (18-21 вв.) / Ruské společenské reformy (18.- 21. století)
- 11) Литературная компаративистика и ее современное состояние / Literární komparatistika a její současný stav
- 12) Основные этапы чешско-русских культурных и литературных отношений / Základní etapy česko-ruských kulturních a literárních vztahů
- 13) Литературоведческие методы в 19-21 веках и их русские варианты / Literárněvědné metody v 19.-21. století a jejich ruské varianty
- 14) Русская формальная школа и чешский структурализм / Ruská formální škola a český strukturalismus

- 15) Современная русская культура и литература с конца 20 века по современность /
Současná ruská kultura a literatura od konce 20. století po současnost

Výběr literatury:

CLARK, Katerina. *Sovětský román: dějiny jako rituál*. přel. Vít Schmarc. Vydání první. Praha: Academia, 2015. 411 stran. ISBN 9788020024039.

POSPÍŠIL, Ivo. *Ruský román znovu navštívený*. 1. vyd. Brno: Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2005. 209 s. Edice Scientia. ISBN 80-7204-423-0.

HODROVÁ, Daniela. *Hledání románu : kapitoly z historie a typologie žánru*. Vyd. 1. V Praze: Československý spisovatel, 1989. 275 p.

HRABÁK, Josef. *Čtení o románu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. 327 s., 16.

BACHTIN, Michail Michajlovič. *Román jako dialog : Voprosy literatury i estetiki (Orig.)*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1980. 479 s.

KOŽINOV, Vadim. *Zrození románu*. Vyd. 1. Praha: Československý spisovatel, 1965. 324 s.

GRAČOV, Andrej: *Zkáza Sovětského svazu*. Grada. Praha 2017.

FITZPATRICKOVÁ, Sheila: *Ruská revoluce*. CPress, Brno 2017.

CLARK, Katerina. *Moskva, čtvrtý Řím : stalinismus, kosmopolitismus a vývoj sovětské kultury 1931-1941*. Přel. Petruška Šustrová. Vydání první. Praha: Academia, 2016.

Dějiny Ruska 20. století. Eds: Andrej Borisovič Zubov, přel. Libor Dvořák - Zuzana Soukupová. Vydání první. Praha: Argo, 2015.

RAM, Harsha.: *The Imperial Sublime: a Russian Poetics of Empire*. University of Wisconsin Press 2003

HRABÁK J.: *Poetika*. Praha 1973, 1977.

Průvodce po světové literární teorii 20. století. Edited by Vladimír Macura - Alice Jedličková. Vydání první. Brno: Host, 2012. 839 stran. ISBN 9788072948482. [info](#)

POSPÍŠIL, Ivo. *Základní okruhy filologické a literárněvědné metodologie a teorie (elementy, materiály, úvahy, pojetí, texty)*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Filozofická fakulta, 2010. 275 s. ISBN 978-80-8105-191-3. [info](#)

POSPÍŠIL, Ivo. *Literární genologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 118 s. ISBN 978-80-210-6894-0. [Digitální knihovna FF MU info](#)

POSPÍŠIL, Ivo. *Areál a filologická studia*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 154 s. ISBN 9788021064744. [Digitální knihovna FF MU info](#)

KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie : strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013. 247 s. ISBN 9788072725946. [info](#)

PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. 422 s. ISBN 80-7182-124-1. [info](#)

SVATOŇ, Vladimír. *Z druhého břehu : (studie a eseje o ruské literatuře)*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2002. 603 s. ISBN 80-7215-179-7. [info](#)

LIBA, Peter. *Čitateľ a literárny proces*. V Bratislave: Tatran, 1987. [info](#)

HVIŠČ, Jozef. *Poetika literárnych žánrov*. V Bratislave: Tatran, 1985. [info](#)

ĎURIŠIN, Dionýz. *Teória literárnej komparatistiky [23901]*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1985. [info](#)

HVIŠČ, Jozef. *Problémy literárnej genológie*. Bratislava: Veda, 1979. [info](#)

CORBINEAU-HOFFMANN, Angelika. *Úvod do komparatistiky*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2008. 207 s. ISBN 9788086903781. [info](#)

HRABÁK, Josef: *Literární komparatistika*. SPN, Praha 1976.